

pogled je zadostoval, cvibljajočega ali omahujočega učenca na pravo pot spraviti ter istega od vsacega dvoma oteti.

Spoštovanje do šole je neobhodno potrebno, kjer tega ni, tam je veliko, če ne vse izgubljeno. Stariši ali reditelji morajo si na vso moč prizadevati, da nauče deco spoštovanja do njihovih učiteljev. Če drugod ne, tedaj velja v prvi vrsti tukaj pregovor: besede mičejo, a vzgledi vlečejo. Kar otrok pri stariših vidi in sliši, to spozna za pravo, po tem se ravna. Slabi vzgledi pokvarijo dobra nagnenja. Nikoli ne smemo, najmanj pa vpricho otrok o učiteljih kaj slabega izustiti, ako bi imeli k temu tudi povod, naj si že bo opravičen ali samo navidezen. To pravilo pa ne velja samo nasproti domačim učiteljem, ampak nasproti učiteljstvu sploh. Koliko pohujšanja se daje v tem oziru mladini od strani starišev, bratov, sester, poslov, o tem ne bomo razpravljali.

Prosimo vas, popravite kolikor mogoče, kar ste morebiti z vašo neprevidnostjo do sedaj storili ter se za prihodnje skrbno varujte, da ne bode nikjer in nikoli, najmanj pa vpricho mladine o učiteljstvu kaj žaljivega ali nespodobnega govorili. Nepremišljena beseda ima čestokrat usodopolne nasledke in storjeno pohujšanje ali storjena krivica se da le malokdaj popraviti, nikdar več pa nestorjena narediti. Kdor jemlje drugim čast in poštenje, ta ni vreden, da ga zemlja nosi; hujši je od tatu, ki zmika imetje. Ukradeno blago se lažje nazaj dobi ali pa nadomesti, kakor od vzeto poštenje.

Pred vsem se moramo na predstoječa pravila in resnična dejstva ozirati pri vzgoji naše dece. Kakor ji moramo poskušati vcepiti ljubezen in zaupanje do

drasto klepetanje ni tako nevarno, kakor tisto, ki hoče kaj zatuškati.

Pred nedavnim mi je pisal dober, a nagajiv prijatelj — najboljši prijatelji so ob enem tudi najbolj nagajivi, — da v enem oziru ni tako strogo, kakor si mislim, v drugem pa, da je strogejši! Kdo to razume? Ja, pristavil je dober prijatelj, nekateri pač sme malega otroka dobiti, pa imeti ga ne sme. — Pri meni je to seveda narobe, jaz ga nisem dobil, imam ga pa.

Mali Bogdan večkrat prav resnobno na me poluka, kakor da bi me hotel vprašati, ali temu zbadanju ne bom skoraj konca napravil ter ga zapustil, izpostavil? Ne, mladič. Kar hočem s teboj početi, to je dobro; govornica ljudi naj bo slaba, naj bo pečenka tvoje pridne Marije ožgana — naj bo. Vztrajal bodem. Ti me bodeš že se enkrat branil, ko bodeš drugim dobra dela skazoval, kakor ti skušam sedaj jaz dobro storiti.

7. julija 1868.

No, no, zdaj pa še to — otrok ima škrlatico. Nocoj sem že tretjo noč pri njem budel. Največja nevarnost je najbrž že mimo, ker deček je čmeren in siten, kar je baje pri bolnikih dobro znamenje.

V spodnji vasi je danes neka dekla brez svetih zakramentov umrla. Ljudje vejo, da je v farovžu škrlatica in tako se še umirajoči bojijo nalezljivosti. Že nekaj dni moram mašo pred praznimi klopki brati, slišijo se tudi že nevoljni glasovi, da je pač žalostno, ako se iz farovža otroške bolezni razširjajo. Stari Pegelbrunar mi je čez plot zaklical: »Kakega psa

šole, tako jo naj neprenehoma napeljujemo, da se nauči, privadi svoje učitelje spoštovati ter da to tudi kot svojo dolžnost spozna. Otroci takih starišev, ki učiteljski stan v obče ali pa posamezne učitelje v navzočnosti mladine vedno le opravljajo, obrekujejo, sploh rečeno, črtijo, niso nikoli kaj prida učenči ali učenke; podedovali ali navzeli so se une mrznje od svojih starišev, postali so suroveži, ki vidijo v svojih učiteljih le mučitelje, nepotrebne komandante ali trinoge. Stariši, ako se imate o komur ali o čem pritožiti, pojdite k dotičniku samemu, pritožite se istemu, razložite in razjasnite mu vašo zadevo, zahtevajte, česar želite in gotovo se bode vam, ako je vaša pritožba ali težnja opravičena, bolje zadovoljilo, kakor če bi se zahrbtno hudovali. **Lepa beseda lepo mesto najde.**

Ako se Jurček ne nauči in privadi svojih učiteljev spoštovati in ubogati, se tudi potem Jurij ne bode naučil svoje predpostavljene ubogati. Stara navada je železna srajca. Kaj težko se godi mladeniču, ki se ni naučil spoštovanja in pokorščine od otročjih nog, takrat, ko ga vtaknejo v vojaško suknjo. Česar bi se bil preje prav lahko navadil in naučil, k temu ga pozneje upogne trda sila, ki ne vpraša hočeš? nočeš? temuč samo veli: **moraš!**

Nesramna hujskarija v zadevi Bratuša.

Umazani klerikalni listi so v zadevi Bratuša že precej blata porabili; človek bi mislil, da ga jim mora vendar že enkrat zmanjkati, a njih zaloga je brčkone neizcrpljiva. Za izdelovanje tega blaga imajo

ali konja naj si priskrbim, to bi mi delalo več veselja in manje neprijetnosti, kakor tak pobalin.

Veselje, neprijetnosti! Druzega jim ne pride na misel. Ljubi Bog v nebesih, potrdi me bolj v ljubezni do bližnjega, ker vsiliti se mi hoče misel, da ljudje v obče niso posebno dobri. Včasih je morebiti pač tudi moja krivda. Sedaj te prosim samo to, da mi mojega ljubega Bogdana spet zdravega narediš.

17. oktobra.

Zdravnikov račun znaša triindvajset goldinarjev. Ko bi pač zamogel tudi duhovnik svoje plačilo v nebesih iskati, zdravniku pa dolžan ostati.

Preveliko bi še ne bilo, samo da bi deček spet ozdravel. Od škrlatice sem vedno pokasluje in trpi na očesnem vnetju. Kako nestrpno že vendar pričakujem, da bi me s svojimi ljubimi očesi spet bistro in jasno pogledati zamogel! Same en ljubeznjiv otročji pogled za vse skrbi in neprijetnosti, mislim, da s tem bi ne zahteval preveč.

17. novembra.

Desno oko je proč. Že nekaj tednov je zdravnik silil k operaciji. Sedaj pa naj ubogo človeče enooko skozi življenje gre.

Moj Bog, jaz pripoznavam mojo zadrževanje. Jaz sem resnično upal, da bodeš moje delo, katero sem Tebi in človeštvu na ljubo storil, vsaj malo blagoslovil. Za sebe ničesar ne želim, samo otroka mi pusti vzrasti, ter naredi iz njega pridnega, srečnega človeka. Kolikor je na meni ležeče, se naj stori; moje oči naj čujejo nad poluslepem, moje moči naj bojo palica njegovemu onemoglemu telesu.

(Dalje prihodnjič.)

oni sami patent, zato ga pa napravljajo tako pridno, da jim zaloga ne poide, ker od drugod ga ne morejo dobiti. Imeli so zaporedoma svoj „kšeft“ s sodniki, sodnijskimi zdravniki, z orožniki, z državnim pravdnikom in preiskovalnim sodnikom — a povsodi so morali odjenjati, ko se jim je dokazalo, da niso na „pravega“ zadeli. Ta sodrga je že taka, da ne more mirovati. Krepke zaušnice je že prejela, pa te jo še niso spametovale. Akoravno je že vsa zadeva do malega razjasnena in se človeku, ki ima le količkaj dostojnosti, gabi, da bi to neljubo zadevo vnovič na dnevni red spravljaj, vendar se ta banda podstopi, zopet in zopet svojo nesnago razbrskavati z namenom, da mogoče vendar enega ali drugega malo onesnaži, kar bi ji delalo mnogo veselja. So kakor hijene, ki baje še mrličem ne dajo pokoja.

Tako piše „celjska žaba“ v svoji številki od dne 8. decembra o tem slučaju zopet take ostudne, obnem pa tudi neumne laži, da se zdravemu človeku začne v želodcu vrteti in slabo postajati. — Besedno se tamkaj bere:

(Dr. Nemanič v svitu nemškega vseučiliškega profesorja.) Državni pravdnik v Mariboru, dr. Nemanič, odlikoval se je od nekdanj z zagrizenim sovraštvom zoper vse, kar je slovenski, akoravno, oziroma ravno ker je slovenske krvi, in »Nemci« take baže vedno najhujše sovražijo slovenski narod. Mož je napravil naglo in lepo karijero, ne zato, ker je s svojim jurističnim znanjem ali sploh s svojo nadarjenostjo prekašal svoje tovariše, ampak ker jih je prekašal s svojim brezobzirnim sovraštvom zoper Slovence. Razupit je postal vsled svojega zagrizenega postopanja zoper slovenske časnike, katere bi bil rad uničil. Svojo »veliko« sposobnost je sijajno pokazal v pravdi zoper Bratuša. Kakor znano, so Bratuša obsodili v Mariboru na vislice, ker je svojo lastno hčerko zaklal, spekel in snedel. Samo Božja previdnost je storila, da je presvetli cesar tega gnjusnega ljudožrca, kakor so Nemci vpili po svetu, sramoteč slovenski narod, pomilostil in mu smrt prizanesel. Skazalo se je pa, da je Bratuša nedolžen, hčerka, katero je oče baje snedel, prišla je živa iz Kranjskega domov. Kost, katere so pri preiskavi »nemski« zdravniki spoznali za človeške, skazale so se za svinjske! Slučaj je pravi pravcati pravosodni skandal ter je povzročil senzacijo po celem svetu. Zavozila sta celo to zadevo »slavni« jurist dr. Nemanič kot javni tožitelj, ravno tako slavni preiskovalni sodnik dr. Duhač, tudi »stramm Deutscher« in pa nemška zdravnika, ki v svoji strokovni znanosti nista mogla ločiti svinjskih kosti od človeških. Dr. Nemanič pa je po obsodbi Bratuša na smrt storil še veliko »budalost ter spisal o tem žalostnem slučaju v neki znanstveni list celo »znanstveno« razpravo. Sedaj je prišel profesor sodnijske medicine na vseučilišču na Dunaju, dr. Haberda, ter je »zmlel« tega »slavnega« jurista, kakor se reče, na »solnčni prah«. Isti namreč pravi: »Državni pravdnik ni ne malo dvomil, da bi Bratuša ne bil normalen, dasi bi bilo to na mestu tudi v slučaju, ako bi se bil tak slučaj tudi v resnici dogodil. On niti ni smatral za potrebno, da bi dal duševno stanje obtoženca natančno preiskati. Ta mož pač nima nikakega pojma o psihiatriji. In on se je še celo osmelil, da je o tem slučaju znanstveno razpravljaj v nekem znanstvenem časopisu. Jaz sem majal z glavo, ko sem čital to razpravo in si mislil: Revež, ko bi ti vedel, kaj si napravil!« In dr. Nemanič in dr. Duhač in njim enaki vrstniki, to so tiste juristične luči, ljubljenci grofa Gleispacha, ki so edini poklicani, na Spodnjem Štajerskem zavzemati v pravosodstvu odličnejša mesta:

Na prvi pogled se iz tega umazanega sestavka razvidi, kam pes taco moli. Državnemu pravdniku se

predbaciva, da je sovražnik slovenskih časnikov. Ja, vprašamo vas gospođe od „Slovenskega Gospodarja“, „Fihposa“, „Südsteirische Presse“ in vse vaše sovrstnike, kakšen človek, kakšen uradnik, kakšen državni pravdnik bi moral tisti biti, ki bi se ne zgražal nad vašim ostudnim postopanjem, kateremu bi ne predsedala vaša predrznost? Edino državni pravdnik in pa politična oblast še vas tu in tam zavrmeta v meje dostojnosti, k čemur ju sili nju poklic in dolžnost. Ta dva faktorja še vas malo krotita, kadar že preseza vaša predrznost vse meje in zategadelj ju črtite in sovražite, kakor črti in sovraži hudodelnik orožnika, ki ga je pri zločinstvu zasačil in merodajni oblasti izročil.

Kar se tiče laži o sodnijskih zdravnikih, sodnikih, preiskovalnem sodniku itd., ne bodedo na dolgo razpravljali, ker to je že tako premlatena slama, da ne gre se žnjo nadalje pečati. Vsakomur je znano, da zdravnika najdene kosti nista za človeške spoznala, kar je po zapisnikih dopričano.

Ces. kr. nadpravdništvo v Gradcu je dovolj jasno dokazalo, da je vse obrekovanje in natolcevanje proti državnemu pravdniku v Mariboru v tej zadevi gola laž, ki je izvor klerikalne in prvaške nestrpnosti in nima drugega namena, kakor da uradnike črni na višjih mestih, jih skuša izpodriniti ter s svojimi somišljeniki nadomestiti. Izdalo je toraj v pojasnilo teh izmišljenih in lažljivih trditev sledeči popravek:

»Eden od mnogih glasov, ki so se umevno v zadevi Bratuša objavili, je žaljivo govoril o poslovanju državnega pravdnika v Mariboru, kateremu očita nebrižnost, da je duševni stan zločinca priznavajočega obtoženca preiskavati opustil. Zaradi živahnega zanimanja, katero je tudi vaš list v tej zadevi kazal, zdi se mi potrebno, da na podlagi uradnih podatkov zadevo pojasnim ter naznamim, da se je na odredbo gospoda državnega pravdnika v Mariboru duševni stan Franca Bratuša že v začetni preiskavi preiskal ter da sta bila k javni porotni obravnavi dne 11. junija 1901 poklicana dva sodnijska zdravnika, ki sta enoglasno spoznala, da je obtoženec duševno popolnoma zdrav in za njegov stan prav razumen, za cesar voljo se o nepravilnosti ne more govoriti. V Gradcu, dne 11. decembra 1903. Ces. kr. državni nadpravdnik: Amschl.«

Kljub temu razjasnilnemu popravku klerikalna časnikarska sodrga še ne miruje, temuč stika in slokut, kjer bi zamogla kak košček mrhovine izvohati in vloviti. A smelo ji zatrdimo, da med uradništvom bo malo kaj našla, kar bi ugajalo za njeni želodec, ki je le za mrhovino ustvarjen.

Da se po nedolžnem napadenim uradnikom vsaj nekoliko zadosti ter da se unim hijenam žrela malo zataknejo, predložilo je nekaj državnih poslancev Nj. ekscelenci, gospodu ministerskemu predsedniku kot vodji pravosodnega ministerstva sledečo interpelacijo:

1. Ali je Nj. ekscelenca voljan, kazensko zadevo Franca Bratuše ter žnjo v zvezi stoječe sumničenje in ponižanje sodnijskih opravnikov natančneje preiskati pustiti in

2. ali je Nj. ekscelenca voljan, tako počenjanje, ki pravosodju mnogo škoduje, s vso odločnostjo zavriniti?